Ч. 23 (12.389). Львів, пятниця 31. січня 1930. Poasiowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00	зол.
Четвертьрічно	15·00	„
Піврічно	27·50	„
Річно	55·00	„

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Колись і нині.

Львів, 30. січня 1930.

Хочу порушити питання, яке в інших народів зовсім ясне і зрозуміле, а в нас і досі жахливо зверпльоване, питання ролі нашої інтелігенції в нашому громадському життю.

Хто переглянс нашу історію останніх десятиліть, тому ясною стане ця важка, але крок за кроком побідна роля галицької української інтелігенції у пробуджуванні й організації народніх мас, у здобуванні цілому народові кращої долі. Праця її мала величезний вплив не лише на галицьких землях, але на всіх українських територіях. Повага нашої інтелігенції була між народом безсумнівною. І молодий інтелігентний нарибок дивився на її працю з пошаною, учився ходити її слідами. Так було колись, перед війною. А нині?..

Не треба дивуватись, що чужий світ старається усіми способами відірвати нашу інтелігенцію від рідного пня та насадити свою. А коли це не вдається, то докладає зусиль, щоби її деморалізувати, чи здискредитувати перед народніми масами. Ніколи не бракує йому хитрих, підступних, а то й насильних засобів до таких завдань. При теперішній свідомости народніх мас, підготованій нашою інтелігенцією останніми десятиліттями, не повиннійб бути ці змагання чужого світа для нас грізними, вони радше повиннійб стати товчком до ще інтензивнішої праці. Бож годі інакше, коли більшість цієї інтелігенції, це кров з крови селянські сини, звязані з масами куди тісніше ніж у інших народів, коли нема між інтелігенцією і між масами ніяких розбіжностей, а навпаки є одна і та сама мета. Але серед кругів самої нашої інтелігенції появляються нині інтелігентні чи пак півінтелігентні одиниці, а то й цілі гуртки на вічах, нарадах, зборах, у летючках, а навіть у часописах видають гасла, що тривогою переймають душу за наше майбутнє. Між іншими чується щораз частіше клич: „геть з інтелігенцією, бо самі — мовляв — селяни й робітники мають взяти провід в свої руки“.

Такі голоси недопустимі ніде в світі, все одно чи з уст людей найліпших чи найправіших переконань. Є це безумовно голоси або психопатів, недорозвинених маняків, або провокаторів чи звичайних запроданців, людей визутих з усякої суспільної моралі. Колись перед війною слово „провокатор“ було чимсь, що суспільну душу потрясало. Публичний осуд ставав пятном для провокатора і він, раз відкритий, не мав серед суспільности місця. Замовчувати мусів і той, що скомпромітував себе недостачею пошани для проводу. Нині стає провокаторство ремеслом і то навіть вигідним, бо безкарним. А інтелігенція звикає до того, звикає і до виступів всіляких психопатів, що то без почуття відповідальности за свої виступи голосять масам нібито нові „науки“. І не їх виступи, але те повільне призвичаювання інтелігенції до таких виступів є тривожне, бо грозить занепадом публичної совісти, моралі, того одинокого нашого суду відносно добра і зла. І наша інтелігенція затрачує цю мораль.

Коли вислухувати на вічах чи зборах, як вона, йдучи слідами цих психопатів, обвинувачує сама себе перед народом і сходячи з провідної позиції покликує собі маси на суддю для себе, то це знак, що робить це під впливом психопатів. Вже не говоримо про те, що ось молодик, що щойно покінчив студії (до того ще заграницею може!) і ще до нічого руки не приложив, що ще навіть не вміє розріжняти одної нашої установи від другої, а вже виступає з публичним обвинуваченням інтелігенції, проводу, установ, будованих цілими десятиліттями. Але навіть серед деяких старших появляється наслідування методів боротьби цих крикунів, замісць боротьби з такими явищами. Шукання зла при заплющуванні очей на добро, роздмухування цього зла до неймовірних границь — ось те, що починає в нас бути мірилом патріотизму. Хто винайде більше лихих сторін в якійсь установі і яркішими красками представить їх на зборах, цей може стати героєм дня, дарма, що обєктивно він є шкідником.

А маса? Вона цього не бажає і не любить слухати. Її денервують такі виступи. Ось на бурливих зборах „Сільського Господаря“ у Львові, що усунули важні справи на другий плян, треба було, щоби аж селянка забрала слово і видала суд: „Ми приходимо сюди, щоби учитися від вас, а що ви нам даєте? Сварню? Як учите нас? Хіба нам вас годити?“

Прикре це все і болюче. Бо хоч у нас доволі місця і поля до праці, до здобутків для кожного зокрема і для усіх разом, хоч є куди вкладовувати запаси енергії, бо нива наша потребує богато плугаторів, то всеж такі явища не переводять-ся. Повінь облесних слів до мас про їх розум, про те, що вони такі бідні лише тому, що такато група цьому винна, а ця одинока на них дбає і дасть їм все, чого забажають, коби лише її допустили до проводу, до керми. Хіба це виховання мас, хіба це гарт народнього духа?

Селянин хоче і потребує проводу, розуміє вагу інтелігенції і хоче їй повинуватись. Він не хоче бути суддею свого проводу, інтелігенції, але пильним учеником. А ми це відкидаємо, хочемо конче, щоби вивернути природу, хочемо, щоби маси кермували інтелігенцією. Наслідки такої роботи? Вони вже є! Бо коли інтелігенція затрачує відвагу очистити себе від виродків, то в масах починає закрадатися клепане недовіря до неї, то ось вже виходить нове для нас і не менше каригідне лихо: ту і там вже усувається інтелігенція від суспільної праці, мотивуючи це тим, що її не допускають до співучасти. Ось тут і головна причина занепаду духа серед деякої нашої інтелігенції, про що згадував пос. Струтинський у своїй статті „Світла і тіни“.

Та цих хоробливих явищ, що починають точити наш організм не можна далі терпіти, якщо наша інтелігенція має сповняти ці завдання, до яких вона покликана. Нам треба повести по селах зорганізовану конструктивну і реальну працю над двигненням села, цієї основи нашого народу. Треба всюди і в усім брати чинну участь, не спускати ні одної ділянки з ока, бо де нас нема, там чужі наше місце займають.

Коли так будемо працювати, коли інтелігенція буде правдивим і постійним провідником народу, то ніхто не захитає в ньому довіря до неї. Крайня пора усунути зпоміж себе отсих істеричних крикунів. Це є безумовним і найближчим завданням.

Колиж наша інтелігенція піддасться всяким психопатам, коли дасть можність провокаторам гуляти безкарно по нашому полі і коли накінець сама буде вести між собою безглузду боротьбу замісць звернути енергію на поборювання противника, то доведемо хіба до того, що наше майбутнє вихопиться з наших рук, а нарід стане предметом чужого визиску.

М. Творидло.

Що є на річи?

Льондонська конференція. — Америка й Італія. — Чорне Море й Одеса.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 23 січня 1930.

I.

Кажуть, що льондонська фльотова конференція буде тягтися довго — бодай зо три місяці. Тутешні газети, як і слід, приносять довгі телеграми своїх спеціяльних кореспондентів про хід нарад тай міркування про їх значіння й вигляди. В осередку французької цікавости до льондонської конференції стоїть — хто цього міг був сподіватися ще тому яких 10—12 років! — не відношення до Німеччини, ні навіть до Англії й Америки, а відносини до Італії. Вся преса переповнена здогадами, яке саме становище займе Італія оконечно до французької відмови стати на одну дошку з Італією в установленні сили воєнної фльоти. Дехто здогадується, що італійський делегат Гранді таки рішуче й до кінця буде обстоювати домагання: повного й оконечного скасування всіх фльот, зовсім таксамо, як гр. Бернсторф предкладав був у Женеві розвязати всі армії. Це був би, мовляв, радикальний спосіб обмеження зброєнь.

Ці здогади мабуть переборщені. Та все таки є в них дещо зовсім певне. А саме, що Італія силкується в цій справі, як і в багатьох інших, не йти поперек американському урядові, а навпаки, йти йому на руку.

Коли стояло на черзі питання про ратифікацію воєнних довгів, Муссоліні зробив це швидко, не гаючись н. хвилини. Італія, як країна з убогою воєнною фльотою, кріпко стояла, здавалося, на домаганні збереження підводних кораблів — дешевих і тимсамим доступних навіть її фінансам; та вона швидко відступила від цього домагання, як тільки Зединені Держави заявили, що будуть домагатися заборони підводних суден. А коли Гувер, хотячи розвязати (чи то пак: обійти) старе питання про свободу морей, виставив домагання залишити невтральним кораблям волю довозити поживу воюючим сторонам, — Італія зараз-же згодилася на це предложення, дарма, що воно зводить майже ні на що стару засаду бльокади — засаду, прийняти і так сказатиб одобрену програмою Сою-

за Народів, як одну з мір проти провокації війни.

II.

Всі ці залицяння Італії до Америки пильно записуються французькими газетами, і то не без злобних уваг. Що воно таке? — питаються французи. Муссоліні притакує всім миротворчим предложенням Америки так само, як він погодився з усіми пацифістичними угодами, які зародилися підчас його урядовання. Крім того: Італія, фашистівська і націоналістична, завсіди дуже точно бере участь у нарадах Союза Народів. Заключено Льокарно? Не хибувало там підпису Італії. Бріян і Кельоґ ставили війну „поза законом"? Італія сказала: змінь! Доз і Юнґ, Гаґа і Льондон, все воно дуже добре... Як це розуміти?

Може так, що Муссоліні не прикладає великої ваги до всіх тих проявів демократичної ідеольогії в міжнародній ділянці, та що легко на них пристає просто тому, що на його погляд вони не мають ніякого реального значіння?

Дуже можливо, що цей здогад відповідає правді, бодай по части — бо зрештою поведінка урядів, як і одиниць, рідко коли кермується одним тільки і єдиним мотивом.

III.

Ні Німеччина, ні Радянський Союз не запрошені на льондонську конференцію. Та коли Німеччина покищо сидить тихо, то Радянський Союз запротестував проти відсутности своєї в Льондоні — не словесною нотою, а сензаційною фльотовою демонстрацією. Два радянські воєнні „кораблі, „Париська Комуна" і „Профінтерн", у сам день відкриття льондонської конференції переплили Дарданелі і поплили до Севастополя. Звістка ця попалася, наче бомба, серед учасників конференції. Переплив названих воєнних кораблів через Дарданелі означає явне нарушення льозанського договору між антантою і Туреччиною. „Париська Комуна", панцирник 23 тисяч тон, і кружляк „Профінтерн" (15 тисяч тон) — це два могучі кораблі, що належали досі до Балтійської фльоти. Переведення їх на Чорне Море, де були досі всього два кружляки і кілька дрібніших кораблів, дає Радянській фльоті безперечну перевагу на Чорному Морі. Подаючи звістки про все те, французька преса „з певних джерел" запевняє, що від кількох місяців іде „горячкова діяльність" у корабельних робітнях радянських над Чорним Морем, тай неспокійно питається: Чи радянський штаб хоче осьтак настрашити Румунію? Чи може в нього ще якийсь ширший плян у тямці? Коли так, то чи він офензивний, чи дефензивний?

Чи зосібна стоїть він у звязку з розкриттям деяких плянів відомої сусідної держави, звернених уже не тільки на Київ, а й на Одесу? Пляни ці, мовляв, вийшли на верх нібито наслідком відкриття ріжних матеріялів у часі відомих арештувань українських діячів на Вел. Україні, а в тім і щоденника акад. Єфремова. Ці матеріяли мали скомпромітувати один (чи навіть два) київський консулят тай запроторили у вязницю кілька сотень, чи кілька тисяч людей...

Цікава річ, скільки правди в цих чутках.

Австрія по гаській конференції.

(Допис з Відня.)

Вже давно не було такого радісного настрою серед всього населення малої Австрії, як саме тепер по другій гаській конференції. Провідник австрійської делегації, канцлер Шобер вертав мов тріюмфатор, на всіх залізничих стаціях Австрії, а головно у Відні витаний з правдивим одушевленням. А навіть дотеперішні його завзяті противники, соціялісти, що як відомо всевладно панують у міській громадській раді Відня, які до недавна звали його за події 15. липня 1927 р. (масакра товпи при спаленні палати юстиції) „блютгундом" і „масенмердером", виказали устами Ельдерша на засіданні головного виділу парляменту признання для канцлера Шобера. На тім засіданні здав канцлер Шобер звіт про хід переговорів на гаській конференції. Коли париська конференція знатоків у червні 1929 р. приписувала головним державам для успокоєння Европи до року зліквідувати всі неполаднані спірні повоєнні справи, а на першій гаській конференції рішено скликати до Парижа на кінець вересня 1929 р. конференцію знатоків для розгляду справи немімецьких репарацій (себто Австрії, Угорщини, Болгарії), тоді вислало австрійське правительство до Парижа свою делеґацію, міністра д-ра Кінбека і секційного шефа Шілера, які мимо довго тріваючих переговорів — бо до листопада 1929 — не вспіли добитись цілковитого звільнення Австрії від репарацій, головно через спротив Італії, Греції і Малої Антанти. По поворотї австр. делеґації розпочало австр. правительство безпосередні переговори з Італією і Грецією, які доведено до успішного кінця так, що Шобер при другій гаській конференції мав уже до діла тільки з опором Малої Антанти. Представивши сумний стан австр. господарства, около 300.000 безробітних, Шобер зєднав собі великі держави і під їх натиском згодилась остаточно і Мала Антанта на цілковите звільнення Австрії від репарацій, особливо, як прийшло до порозуміння з Угорщиною.

Наслідки того звільнення для Австрії дуже корисні. Передовсім відпало право заставу, яке після Санжерменського договору тяжіло на австрійських добрах і доходах. По чім репараційна комісія не має уже більше ніяких претенсій до Австрії. Всі досі неурегульовані публичні та приватні претенсії і протипретенсії з Санжерменського договору взаїмно зносяться. Ліквідація австрійської власности устає. Претенсії Німеччини, Угорщини і Болгарії до Австрії, відступлені після згаданого договору союзним державам, уневажнюються. Одним словом Австрія звільняється від всіх тягарів і довгів з мирового договору і може свобідно вести фінансову господарку, а в першій мірі затягати позичку, щоб інвестиціями зменшити застрашаюче безробіття.

Новий заочний смертний присуд на радян. дипльомата.

„Н. Фр. Прессе" повідомляє, що московський суд засудив дипльоматичного урядника СРСР Міллера-Малеса на кару смерти за спроневірення державних грошей. Міллер-Малес в останніх часах задержався у Берліні, звідки радянський уряд закликав його вернути до Москви, але він не вернув, знаючи, що його зараз у Москві розстріляють.

Фашизм і виховання молоді.

Дня 20. ц. м. фашистівська партія опублікувала новий комунікат про виховання молоді. У комунікаті сказано між іншим, що фашистівська партія лишається і надалі молоді. Молодь була і буде головною базою сил фашизму. Молодь вже навчилась служити фашизмові і в потребі вмирати за фашизм. Обрім міліції в Італії творяться союзи молоді, які є помічними силами фашистівської партії. Вся університетська молодь зорганізована під прапором фашизму. Молодь більше як хто мусить навчитись слухати наказів, щоби колись зуміла наказувати другим.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ. 21)

Сміх землі.

Весело дивляться в веселу блакить димарі українських фабрик. На Стиру — пароплави українських товариств. Гомонить українська мова на пристані й на кораблях вантажать худобу, зерно, городину, овочі. Вивантажують чужі фабрикати. Гроші переливаються, як кров по жилах. Весело й гордо дивляться на світ очі нових волиняків...

— Хто-ж створить це все?

— Теж ви!

Здивувалася.

— Ви, ваш брат, інші діти села... Що мої попередники попсували, діти села поправлять. А я?

— А ви що?

— А я-б хотів, щоб у душі цих нових творців була частинка й моєї душі.

Олена спустила очі й мовчала.

— Скажіть, чи я маю право на це?

— Так.

Голянівський взяв її руку, підніс до вуст і поцілував.

— Як страшно знати, що з тобою скінчиться твій рід! — продовжував Голянівський.

— Ось місто! — перебила Олена, підводячи вгору очі. — Приїхали вже!

— Значить, моя казка скінчилася...

Причалили. Вийшли на беріг і пішли до міста.

Заходило сонце. Чарівна волинська тиша поволі огортала околиці. Тільки центром міста ще не вдавалося їй заволодіти.

XXVII.

Ввечорі над Луцьком станув відблиск далекої заграви.

— Як моторошно перед обличчам цієї блаватної стихії, що її заів з неба на землю Прометей та що перетворила двоногих звірят у сучасних полубогів! Ніяка інша стихія не потрясає моєї душі так, як вогонь пожежі.

Так говорила Олена, стоячи біля дому й дивлячись на криваве небо за лісом.

Де й що горіло, покищо ніхто не знав. Горіло десь далеко й нікому небезпека не загрожувала. Одначе на всіх обличчах лягла тінь незрозумілої тривоги.

— Скажіть, чому?

— Таке почуття, — відповів Голянівський, — викликує в людей все те, що є сильніше за них, а значить і небезпечніше. Якийсь дідич колись змушував нашого кріпака тремтіти сильніше, ніж сьогодні наймогутніші володарі світу: канчук економа був страшніший, ніж сьогодні багнети. Людство виростає, стає мужнішим. Та й не думайте, що вогонь на всіх впливає так, як на вас. У тих, що мають силу над ним, він викликає приємне почуття вищости. Те саме можна сказати про вогонь народніх пожеж...

Олена уважно слухала, пригнічена якоюсь містичною силою вогню.

На вулицях спинялися люди, дивилися в далечінь заграви, перекидалися зауваженнями й йшли далі.

Олена з Голянівським теж пішли.

— Де це горить? — спитався він знайомого жида.

Той назвав місцевість.

— Село?

— Ні, панський двір.

Олена пригадала собі:

— Власне туди поїхав Василь. Якби чого з ним не трапилось.

— Коли дійсно він поїхав туди, то не швидко ми його побачимо. Це-ж така приємність гасити вогонь! Напевно не поборе цієї спокуси й вернеться осмалений, у подертому одязі.

Голосно засміявся.

Їх випередила якась пара. Хоча й темно було, але Голянівський відразу пізнав Лідію. Йшла вона з Слівінським і була дуже стурбована.

— Підпалили, кажете? Селяни? — питалася вона, — а костел теж горить?

— Ні, там костела нема. Горить лише двір. Кажуть, що селяни...

Несподіване звявлення Лідії, її тривога, розмови Слівінський, — все це зробило на Голянівського якесь дивне враження: немов говорила не Лідія, а якась дуже далека, навіть чужа людина. Немов під сонячним промінням Олениних очей зівяли всі ці пелюстки, що так швидко розгорнулися під звуки фокстроту.

— Ага, — всміхнулася Олена, — і ви піддалися впливові пожежі.

— Так, — відповів, — тільки іншої...

Олена перемінила тему розмови.

— Може дійсно Василь приїде пізно. У такому разі ходім до нас повечеряти.

Голянівський сидів проти Олени, залитий сяйвом її промінястих очей, слухав її дзвінкого здорового голосу і насолоджувався хвилинами домашнього затишку.

Олена пригадувала дещо з того, що він оповідав їй на Стиру. Задавала питання. Висловлювала свої думки щодо ролі інтелігенції в минулому й майбутньому. Доказувала, що провід у збірному людському житті завжди буде належати до людей більшої освіти й інтелігенції.

— Хоча я сама з походження селянка, я не трактую інтелігенцію так, як деякі політики. Визнаю, що наша українська шляхта, поруч усяких нещасть, багато зробила для нашої культури. Візьмім хочаб нашу прекрасну пісню. Її мельодійність, високий артизм і смак ми можемо завдячити в великій мірі й колишній шляхті. Вона, живучи спільним національним життям з масами, разом з ними творила пісні, а бодай шліфувала їх, як ювелір шліфує дорогоцінне каміння, дане грубою природою.

— Я бачу, що ви заглюблювалися в нашу славну й безславну минувшину.

— А возьміть більшовиків, які спочатку так нищили інтелігенцію. Кого вони запрягли до творення свого державного апарату та якоїсь нової пролетарської культури? Хіба пролетарів? Ні, все ту саму інтелігенцію. Та й решті хто-ж кинув цим пролетарам саму ідею пролетарського будівництва? Хто розпочав їхню роботу, як не деякі з тих самих інтелігентів, навіть дітей шляхти? Без них більшовики не проіснувалиб і кілька місяців...

(Продовження буде)

Перед Загальними Зборами РСУК.

Делегатам на Заг. Збори РСУК під розвагу!

(Стаття з наших кооперативних кол.)

Від кількох місяців відносини в проводі нашої кооперації, а саме Раді Ревізійного Союзу Українських Кооператив — заслугують на особливу увагу. Ми вважали, що справою кооперативного проводу та її напрямних займається наш кооперативний світ так, щоби полагодити її в чотирьох стінах своєї, цінної усім нам, кооперативної організації. Та в часі, коли ми доцільно не порушували цих справ, щоби не давати притоки для інших робити з цієї справи кістки для політичної гри, бо власне у тамтому таборі найшлося аж надто богато сміливости перенести справу кооперації на політичний ринок і зробити з неї наскрізь політичну, і то політично-партійну справу. Цікаво, що політичною зроблено справу не ізза кооперативних принципів, не ізза шляхів, якими має йти надалі наша кооперація, а через те, що в дирекції РСУК не дано приміщення... радикалові. Це дало привід до безпощадної боротьби на сторінках „Громадського Голосу“ проти осіб, що досі вели Раду РСУК, в якій засідали теж і радикали, та проти метод праці, які напротязі літ були однозгідно цілою Радою РСУК вотовані, а які щойно при обсаді дирекції РСУК стали прогріхом, проти якого нагло піднявся радикальний фронт. Докладним відгомоном відбилося писання „Громадського Голосу“ на сторінках радянофільської преси, що вказує на те, що радикали зробили цим милу несподіванку нашим інтернаціоналістам. Що більше: вони, реклямовані „націоналісти“ найшли вкінці спільну мову зі сельробами, яка завершилась на окремих нарадах (у Львові й Станиславові) „опозиційних“ кооператорів. Про вислід нарад випущено летючки підписані спільно радикалами і сельробами для спільного розбивання нашої національної кооперації. Не треба при цьому забувати, що не зважаючи на те, що т. зв. більшість Ради РСУК, до якої належать люди ріжних політичних переконань, старалась від ряду місяців найти в переговорах з радикальною меншістю (не з кооператорами безпосередньо, а з секретаріятом УСРП) шлях до порозуміння. Але всі „принціпові“ заходи меншости кінчились все недвозначною вимогою: наперед директор, а потім принціпи. Для уможливлення обсадження одного місця в дирекції кандидатом меншости, уступив уже один директор, про якого писали, що це власне той політик, якого треба позбутись. А в часі цих переговорів між більшістю і меншістю Ради РСУК друкував „Гром. Голос“ чимраз більше нагальні статті, домагаючись зміни цілого проводу РСУК, бо він, мовляв, політичний. Чи можна серіозно трактувати переговори з противником, який висуває принціпи, а домагається замісць їх узгіднення директора (і до того маркантно політичної особи), що переговорює з більшістю, яку називає розбивачами нашої кооперації та угодовцями, що називає більшість „клікою“ і хоче рівночасно з нею співпрацювати за місце директора для свого чоловіка — це лишаємо до відповіди нашим покликаним до цього відповідальним кооп. діячам. Завданням цих стрічок є звернути увагу на одну цінну річ, до якої в цій справі договорився „Гром. Голос“.

В ч. 3. 1930 в статті „За партійну невтральність в кооперації“ якийсь криптонімовий автор каже: „Шлях до внутрішньої єдности і згоди та сили веде не через диктатуру і палку, тільки через взаїмне порозуміння ріжних думок та через пропорційне заступництво в радах, управах і виділах. Це є правдива невтральність в кооперації“. Оце називається в радикального кооператора невтральністю, коли в дирекції чи Раді РСУК буде пропорціональний партійний склад. Та наш шлях, панове з „Гром. Голосу“ не йде туди!

Ми, національні кооператори стоїмо на тому, що життя наше мусить йти рівнобіжними шляхами. Політично-партійне життя — це одне, а кооперація, Рідна Школа, Сільський Господар — це до нього рівнобіжні шляхи національного розвитку. Не підчинятись собі, а рівнорядно розвиватись — це наша програма. Підчинятись мусять всі тільки одному — нашому національному ідеалові, нашій національній провідній думці. В цих установах, цінних як національний набуток, мусить запанувати справжня партійно-політична невтральність, але не на базі партійної пропорційної обсади місць в Раді чи дирекції установи, бож це не є міжпартійні політичні ради, а *на базі фахового добору провідних одиниць*. Не політиків — а фахівців до проводу наших освітніх чи господарських установ — це наша девіза! Та не погодимося ніколи на те, щоби в установах допускати пропорціональність і то партійно-політичну. Після гадки „Гром. Голосу“ така партійно-політична пропорціональність можлива, отже в управах найдуться і політики комуністи та радянофіли, що видно є тепер дуже на руку радикалам і відкриває ще одно питання: чи нам в такім випадку взагалі по дорозі з радикалами, коли вони хочуть йти разом з нашими завзятими *національними* ворогами?

Тут слово вже не за нашими кооператорами, а за нашим політичним проводом, чи можна нам йти на співпрацю з усіми в такій комбінації.

Як видно, то радикали хотілиб втягнути всіх невдоволених в свої лапи, що їм на імя: приклонники розполітикования наших господарських установ. На таке ставлення справи ми рішучо мусимо зареаґувати та протиставитись втяганню наших кооперативних установ, а в першу чергу РСУК в орбіту партійно-політичної грані, як цього хоче офіційний орган радикалів. Нам треба фахівців-кооператорів в кооперації, а полiти-

До ювилею „Діла“.

Д. ЛОПАТИНСЬКИЙ.

Матеріяльний стан „Діла“.

Промова на святочному засіданні 14. І. 1930.

Як член Управи Вид. Сп. „Діло“, що займається матеріяльною її стороною, а тимсамим і матеріяльними справами щоденника „Діло“, хочу нині, в день ювилею, представити коротко історію матеріяльної сторони „Діла“.

Нарада громади львівських українців у справі народовецького політичного часопису відбулася в „Р. Бесіді“ одної неділі аполудня в 1879 р. при участи около 60 людей і була строго довірочна. Нарадам проводив Юл. Романчук. Вол. Барвінський і Дамян Гладилович промовляли за тим, аби вже з 1. січня 1880 р. приступити до видавання ґазети. Фінансові основи цеї ґазети, що по нараді мала побачити світ з днем 1. січня 1880, не були сильні, а можна сказати, навіть дуже слабі. Бо вже на тих нарадах заявив В. Барвінський, що мав бути першим редактором нової ґазети, що він буде повнити свою редакторську працю безплатно. А це свідчить, що закладовий капітал підприємства був скупонький. Та й бажання осуивателів були не дуже вибагливі: „аби 400 передплатників у першім році, а ґазета, при уділі осивателів, виплатиться“.

Бажання осивателів сповнилися. В першім році свого істнування „Діло“ мало вже понад 400 передплатників, хоча не досягло цифри 500. З передплати й уділів вплинуло 4.733 зр., з інсератів 470 зр., цілий прихід виносив 5.206 зр. В розходах було: на редакцію 1396 зр. (Барвінський побирав 80 зр., а Белей 25 зр. місячно), хата, услуга, опал і світло коштували 50 зр. за цілий рік, а з видатками на друкарню, марки, ґазетний стемпель і ін. було разом розходів 5.792 зр. Недобору за рік 1880 було 586 зр., (довгу в друкарні, який мав покриття в післяплаті, так званих тоді „медлительних“ передплатників). Льокаль редакції й адміністрації містився тоді при вул. Краківській ч. 2 (де нині ресторан Віксля), в мешканні В. Барвінського. У фронтовій кімнаті він мешкав і приймав гостей, а друга від подвіря була призначена для співробітників і для адміністрації й експедиції, які, розумієтьси сповняли свої обовязки безплатно. Від р. 1881 побирав В. Барвінський 100 зр. місячної платні В р. 1883 перенеслося „Діло“ з тяжко вже тоді хорим редактором В. Барвінським до нового льокалю при вул. Баторія ч. 24.

Як імя В. Барвінського, як першого редактора й основника „Діла“, тісно вяжеться з „Ділом“, таксамо вяжеться з ним також імя Дамяна Гладиловича, довголітнього адміністратора „Діла“. Він не тільки вложив багато праці як адміністратор, але був ініціятором повстання „Діла“ і його пізнішого розвою. Багато свого часу поза шкільними заняттями жертвував він для „Діла“ і ціла фінансова сторона видавництва спочивала в його руках.

В рр. 1880, 81, і 82 виходило „Діло“ двічи в тижні, а річна передплата виносила 8 зр. У рр. 83—87 виходило „Діло“ тричі в тижні, а його передплата коштувала 12 зр. Від р. 1888 стало „Діло“ щоденником. До р. 1888. фінансовий стан „Діла“ був дуже добрий. Енерґія і ревний труд адміністратора, пок. Дам. Гладиловича робили своє. Від р. 1888, не зважаючи на низькі платні членів редакції, недобори зростали з кожним роком. Передплата щоденника виносила 18 зр. річно. Вона за 6 чисел в тижні була за низька в порівнанні до 12 зр. за три числа в тижні, що були до того в меншому форматі. По правді передплата повинна була коштувати 24 зр. І це було одною з причин недоборів. Крім того не дописували анонси. Дохід з них преліміновано на 6.000 зр. річно, а вони приносили пересічно 4.000 зр. Друк ґазети ставав дорожчий, а післяплатники вже й тоді були великою язвою підприємства. Спільники складали раз уділи і ще додавали, була поміч від о. Качали, була й дворазова поміч з Вел. України, та все те не вистарчало. Аж як „Діло“ взялося не на жарти до післяплатників, то фінансовий стан видавництва почав поправлятися, а від р. 1897 поправа наступала вже з року на рік.

Перший адміністратор і основатель „Діла“ Дам. Гладилович помер у січні 1892 р. По нім вели адміністрацію Кость Паньківський і Ол. Яреma, а опісля принято як адміністратора Івана Зарицького, який довгі роки з великою посвятою трудився для „Діла“.

Від оснування „Діла“ аж до переміни його на щоденник було воно власністю оснувателів, тобто тих, що своїми уділами допомогли до його появи. В перших трьох роках, коли жив В. Барвінський оснувателі не відбували спеціяльних зборів і зїздів, а справи „Діла“ обговорювались на зборах львівської громади поруч інших справ. Ред. В. Барвінський і адм. Д. Гладилович маючи повне довіря загалу народнього сторонництва, дбали про „Діло“ і порядкували всі справи редакції й адміністрації. По смерти Барвінського вийшла зараз львівська громада й увійшла у свої права, щоб забезпечити „Діло“. Тоді усталено, хто має підписувати „Діло“ як власник і редактор, хто має вести редакцію й адміністрацію, і полагоджено всякі інші справи, злучені з виданням часопису. Від того часу рішали оснувателі про „Діло“, його розвій, його політ. напрям і його тактику.

Колиж „Діло“ мало перемінитися у щоденник, треба було для більшої обезпеки істнування денника нової, поважнішої форми власности „Діла“ і тому під конець 1887 уложив д-р Кость Левицький „контракт Спілки“. Контрактом тим з дати 31. XII. 1887 підписані спільники набули від оснувателів і попередніх власників видавництво політичного часопису „Діло“ разом з цілим інвентарем тогож видавництва і всіми правами у рівних частях на виключну й необмежену власність. За свої права до „Діла“ спільники зобовязувалися до безворотних вплат на видавництво „Діло“.

При переміні „Діла“ на щоденник треба було доповнити кавцію квотою 1000 зр. Ту квоту зложив о. С. Качала з постановою, що вона є власністю „Просвіти“, але має служити за кавцію „Ділу“, доки буде потреба.

В 1910 р. внесено статут Спілки як кооперативи і такою є ця Вид. Спілка „Діло“ по нинішній день.

Тяжкі хвилі в житті „Діла“ були тоді, коли став виходити конкуренційний щоденник „Мир“, а потім знову „Руслан“. Ще тяжчі, коли поляки завісили наш орґан і в часах великої девалюації. Одначе все те „Діло“ щасливо перебуло і нині Вид. Спілка має добре виivановану друкарню з великою ротаційною машиною, з лайнотипами і всякими іншими потрібними машинами. Великі заслуги в набутті власної друкарні для „Діла“ має пок. Іван Айхельберґер.

Важкою працею і тяжкими зусиллями дійшли ми до того, що нині маємо. Наше завдання на найближчу мету: усунути хиби й недостачі в нашій праці і поставити „Діло“ на такий рівень, на якому воно повинно стояти.

ків для політики. Цего не треба розуміти так, що кооператори-фахівці не мають мати ніякого політичного обличча. Ні, їх обовязком, як громадян, є належати до своїх політичних партій. Але їх оцінка в кооперації мусить йти по лінії їх кооперативного стажу, а не виключно партійної приналежности.

А втягання найліпших через „пропорційність" в наші установи — нехай йде на сумління радикального проводу.

Нехайже Заг. Збори РСУК, що відбудуться дня 3. лютого ц. р. збережуть нашу кооперацію перед експериментами політиканів з т. зв. лівого табору, які рівночасно мають сміливість підшиватись під „прихильників невтральности кооперації".

Громадянин.

З Ради м. Львова.

Сецесія українців і жидів.

На засіданні прибічної ради львівської самоуправи дня 28. січня ц. р. прийшло до гострої контроверсії між членами господарського клюбу, і українцями та жидами. Між іншими справами порушувано справу виборів членів до ради Міської Каси Ощадности, проти яких був внесений протест до воєвідства і ці вибори були уневажнені. З нагоди других виборів член ради, ред. „Хвилі" Гешелес забрав голос у дискусії і протестував проти цього, що до керуючих органів „Каси Ощадности" поставлено тільки таких кандидатів, яких запропонував господарський клюб (складається зі самих членів ББ), при чім цей клюб цілком не порозумівся з іншими клюбами і знехтував їх. У відповідь на це, радник, проф. Хілінський заявив, що господарський клюб є аполітичний і має на меті тільки господарські справи, трактуючи нарівні і безсторонно членів ради безоглядну на їх національність чи релігію.

Після цього радник, сенатор Децикевич відповідаючи професорові Хілінському доказував, що господарський клюб міської ради зовсім не є такий аполітичний і безсторонний, як це представляє проф. Хілінський, та що цей клюб веде політику і то тільки в інтересі своїх політичних однодумців. На доказ цього радник, сен. Децикевич згадав факт, що господарський клюб, ігноруючи всякі елементарні демократичні прінціпи, свідомо нехтує волю українців м. Львова, та оминає і промовчує домагання українців і права уживати української мови в нарадах міської самоуправи.

Підчас голосування українці і жиди сецесіонували і внески референта Литвиновича ухвалено без українців. Підчас виборів до керуючих органів „Міської Каси Ощадности" вибрано українського радника о. кан. Дамяна Лопатинського членом Ревізійної Комісії.

Доля нашої молоді.

(Лист з Тернополя.)

Одна картка... В квітні м. р. арештувала поліція в Тернополі кількох учеників тутешньої української гімназії, та суд по кількох тижнях припинив проти них слідство задля недостачі доказів провини й випустив їх на волю. Тим ученикам доношувано харчі, а кілька разів занесли їм харч ученики та учениці тут. гімназій. Староство в Тернополі наложило на них 18. X. ч. р. за те кару по 50 зол., а директори обох гімназій з власної ревности, без припоручення Кураторії, видалили їх на початку листопада зі школи, хоч знали, що засуджені внесли проти того відклик до суду. Дня 9. XII. 1929. по переведеній розправі суд звільнив учеників і учениць за ношення харчів від вини і кари, та все таки Кураторія видалила їх зі заведень, до яких ходили та припоручила — якщо хочуть ходити до школи — індивідуально просити про це Кураторію. Видалені числом 8 — це сироти, діти залізничників та емеритованих урядовців, постійно замешкалі в Тернополі, отже не можуть з фінансових причин перенестись до інших міст. Так отже Кураторія своїм рішенням відібрала їм можність дальшої науки. При кінці треба додати, що 3 з них ходило до 8 кляси, а всі інші до 6 або семої.

Більшовики вже не вірять і червоній армії.

З Москви повідомляють, що Сталін щораз менше вірить вищому командуванню червоної армії і тому зарядив нову „чистку" серед війська: майже 20 вищих старшин усунено з армії як ненадійних, а між ними Миколу Петина і Корогіна та 6. помічника Буденного — Кузьмина. Деяких вищих командантів военних округів та міських гарнізонів перенесено в глуху провінцію.

ВІДГУКИ ДНЯ.

В зрозумілій мові.

Минули ті часи, коли перший ліпший буржуазний писака, сідав одного дня за стіл, брав у руки перо і шкварив для пролетаря статтю, повість, новелю чи поезію.

.....З усіх сторін бють ворожі хвилі на нас і ми мусимо боронитися, коли не хочемо згинути..."

Або:

.....Сонце закотило за темний ліс і останнім промінням золотило верхи дерев..."

Або:

„Черемоше, брате мій
Прискори бігу!
На хребет холодний твій
Я спускаю як стій
Сплав важкий: тугу..."

Читав ці буржуазні заковики обдурюваний пролетар і гірко плакав. Несправедливий суспільний устрій не дав йому вчитися, набирати освіти, щоби міг зрозуміти оце все. Література була душевною поживою для білоруких вибранців долі, бо буржуазні письмаки, хоч і старалися нераз підлабузнюватись до пролетаріяту, але штука не вдавалася. Промовляли до пролетаря такою мовою, що він тільки раменами здвигав і кидав книгою в кут.

Але змінилися часи. Зявився новий тип письменників, — (трохи він виріс, трохи вискочив з буржуазних лав), який почав писати зрозумілою мовою для найменшого брата — того брата з шахт, фабрик і тим подібних буржуазних вигадок. Пролетар аж відітхнув.

— Нарешті маємо щось свого, простого як наш спосіб думання, твердого як наше життя. Маємо пролетарську літературу.

Приходив бідний робітник з роботи, брав у свої мозолисті руки які там „Вікна", чи іншу свою рідну книжку і читав:

....„Кап-кап — на зелене —
Кап.
Просто — в кріслі — він.
Підняті легко плечі й на бильцях зимні руки. Зимні руки в низ. Спокійно:
— **Cela Nr. 13.**
То й дальше:
— **Ce-la nu-mer — 13 — !**
Кап-кап — —
На зелене — —
Кап — —"

Прочитав таке пролетар і радість залила груди і вдячність вязала рясні сльози. Вдячність для пролет-письменника, що так щиро, так ясно так просто потрафив усе „вілюжити".

А за цею картиною появляються другі, а одна від другої краща:

....„Субєктивно це так:
Лі:
Я все всюди вшир углиб
увись Я шум блиск
рух ріка вперед.
Я світ тьма рух
У світі:
Вшир углиб увись жах
біль жага злість і солод
Солод без кінця..."

Тут (думаю!) пролетар заридав як мала дитина і кинувся цілувати мертвий папір, що... стільки вже всякого на собі видержав. А ще як поглянув пролетар на ці рисунки автора: ті всі магічні зірки, трикутники, кружала і ноти, на яких написані польські й українські склади, то не міг не догадатися, як зветься цілий твір. А зветься він: „Молошне божевілля".

Навіть я додумався до цього. Тільки одно мені неясно: чому молошне?!

Думав спочатку: тому молошне, що авторові ще молоко під носом не обсохло. Але довідуюся, що автор уже й лисий...

Зрештою... молошне — не молошне! Зате друга половина назви ідеальна.

Галактіон Чіпка.

Індія будиться.

З Бомбаю подають, що згідно з постановами індійського націоналістичного конгресу в Лягорі, дня 26. січня відбулось у цілих Індіях велике „свято незалежности Індії". Головна урочистість відбулась у Бомбаю, де індійці украсили місто національними прапорами, а цілий день у місті лунали оклики: „Хай живе незалежна Індія! Хай живе індійська національна революція!" В Агмедабаді промовляв до індійців один з провідників самостійників, який наликував бути готовими до бою і в потребі вмерти за волю Індії. В деяких містах комуністи виступили проти націоналістів домагаючись, щоби на місце національного прапору повивішувати червоні прапори. Всі комуністи були розбиті і розігнані націоналістами, які всюди мають більшість.

В Калькуті відбувся великий індійський мітинг, на якому промовляли проти Англії. Поліція узброєна на военний лад з трудом зберегла в місті лад і спокій.

З Бомбаю подають, що в Daklі прийшло до крівавої боротьби поміж будди́стами і магометанами. Боротьба почалась на святі індійських націоналістів самостійників, які вчинили демонстрацію за незалежністю Індії. Поліція арештувала багато осіб, що брали участь у релігійній боротьбі.

Літвінов увільнений.

З Парижа телеграфують, що дня 27. ц. м. пізно вночі, при великій участи публики оголошено присуд у справі фальшівників векслів торговельного відділу радянського посольства в Парижі. Судді присяглі заперечили всі питання і обвинувачені, Літвінов, Меборіюс і Йоффе звільнені від вини і кари.

Над Доном і Кубанню кипить.

„Правда" пише, що над Доном діються „небувалі речі": У численних козацьких станицях підносять голову антирадянські елементи, які захоплюють у свої руки місцеву владу і переслідують комуністів. У карпівській і жуківській станицях були формальні погроми комуністів. Козаки побили членів сільсько-господарської комуни, облили їх потім водою і били вдруге так, що комуністам повипадали зуби і т. д. У краснопярській станиці вороги більшовиків зловили комуністів, водили їх по вулицях та немилосердно знущались над ними. В селі Тернові також побито комуністів. Над Дон вислано відділ війська, який арештував 40 козаків. Особи, що приїхали з Ростова до Києва оповідають, що колективізація сільського господарства над Доном викликає велике невдоволення та заворушення і то такі поважні, що залізнича комунікація можлива тільки під охороною панцирних поїздів. Це саме діється на Кубанщині. Особи, що хочуть їхати до Катеринодару і Ростова, мусять мати на це окремий дозвіл радянського уряду.

НОВИНКИ

— **Привіт для „Діла".** Від о. д-ра Й. Сліпого, ректора Духовної Семинарії у Львові дістали ми такий привіт: „Прохаю приняти сердечну подяку за ласкаве запрошення на свято 50-літнього ювилею „Діла", в якім я, на жаль, не міг взяти участи з причини моєї неприсутности у Львові. Прохаю приняти ласкаво привіт і найщиріші побажання щораз кращого розвою й успіхів у такій тяжкій і преважній праці, щоби „Діло" в майбутнім ставало ще сильнішим лучником духовенства і світського громадянства й вело їх спільно до високої мети: щастя народу".

— **Запрошення на „Театральну Маскараду"**, що відбудеться 11. лютого в салі „Ремісничої Палати" на пл. Стрілецькій можна замовляти або діставати особисто в „Кооперативі Український Театр" вул. Руська 18. І. п. Всіх давніх добрих знайомих, щорічних учасників Маскаради, Комітет повідомляє, що не в силі сам розіслати запрошень. Кожний із тих знайомих зможе дістати білет вступу безпосередньо перед входом на баль. Особи замасковані повинні подбати про запрошення заздалегідь, щоби оминути непорозумінь при вході на салю.

— **Львівська хроніка.** При вул. Пілсудського ч. 11 помер наглою смертю на удар серця Осип Яслицький, 65-літний кравець. — При вул. Торосевича ч. 19 підчас розкопування пивниць усунулася земля і присипала двох робітників Антонія Лукасика і Осипа Дмитраха, яких у тяжкім стані поранених відвезено до лічниці. — При вул. Жовківській ч. 87 намагала отроїтись 33-літня Фридерика Гайтерман, яку уратовано і відвезено до лічниці. — При вул. Гродзіцьких ч. 9 через необережність вибухла пожежа, яку скоро погашено.

— **Місс Польонія зі Львова.** Дня 28. ц. м. у Варшаві закінчились праці жюрі для вибору „Місс Польонії". До жюрі входили представники літературного і артистичного світів. „Місс Польонією" вибрано фільмову артистку Софію Батицьку зі Львова, а її заступницями вибрано Славу Мальчевську з Варшави і Вінготову з Познаня.

— **Демонстрація безробітних у Дрогобичі.** Дня 28. ц. м. у робітничім домі в Дрогобичі відбулись збори безробітних. Поліція увійшла на салю і розігнала збори, після чого безробітні вчинили перед староством демонстрацію. Демонстранти вислали до старости делегацію, яка вручила постуляти робітників, а відтак вернули до робітничого дому і докінчували збори. Староста зразу не хотів приняти робітничої делегації, але вкінці приняв і обіцяв полагодити справу безробіття.

— **Велика пожежа в сяніцькім повіті.** В селі Тираві сяніцького повіту, вибухла пожежа

в будинках Осипа Бошика. Пожежа перекинулась на інші доми і знищила 11 будинків разом з мертвим інвентарем. Шкоди величезні.

— **Поліціянт шпіоном.** На днях у Варшаві закінчилась розправа проти поліціянта Станислава Маняшка, якого обвинувачено в шпіонажі на користь СРСР. Виявилось, що цей поліціянт збирав відомости про польську армію, про склади муніції і фабрики зброї та сам зголошувався до комуністичних послів і пропонував продажу цих інформацій за грубі гроші. Комуністичні посли відкидали ці пропозиції, а вкінці ця справа опинилась в суді. Наївного шпіона засуджено на 6 літ вязниці.

— **В Голяндії весна.** Голяндська преса пише, що на побережах Голяндії почалась правдива весна. У провінції Лімбурк сливи покрились листям і цвітом.

— **Нова трагедія полярної експедиції.** З Ню Йорку пишуть, що літак „Ельзон", яким кількох летунів полетіло над північний бігун, упав з немалої висоти на скелі і розбився, а летуни правдоподібно згинули. З Америки вилетіли ратункові літаки і знайшли останки літака на північних окраїнах Сиберії. Висавно стежу, яка їдучи на санках, запряжених собаками, малаб відшукати трупів летунів.

— **Індіяни в Америці.** З колишніх господарів Америки індіян, залишилося в Америці ще 335.000 душ. Належать вони до 193 ріжних племен і говорять 58 ріжними індіянськими мовами. Живуть на своїх „резерваціях", себто спеціяльно для них відмежованих землях, в 26 ріжних країнах. Найбільше й найчистішого індіянського населення, яких 120.000 душ, має Оклагома. В Аризоні рахують 46.000, в Калифорнії 19.000, в Ню Йорку 5.300, в Савт Дакоті 23.000, в Ню Мексико 22.000. Свого роду нацією рахують так званих „пять племен" в Оклагомі, які говорять одною мовою і налічують понад сто тисяч членів. Індіянське життя „на своїй землі" далеко не ідеальне. Деякі оклагомські родини одержали великі маєтки після того, як на їх землях відкрито нафту, але більшість бідує. Поширені хороби, особливо сухоти і трахома. Смертність велика. Ці землі, які їм залишено, далеко не найкращі, й індіяни ще й досі не звикли до хліборобства та взагалі теперішнього господарства. Або віддають в аренду і живуть з невеликого ренту, або на землі працює лише жінка, а чоловік по стародавньому лише полює і рибалкує. Вже доволі довго індияни не „вимирають", але й не прибуває їх. Діти ідуть до школи і потому розходяться по всій Америці. Через подружжа мішаються з білими й „індіянська кров" все більше заникає.

— **Робітництво в християнських організаціях.** Статистика виказує, що 1928 року понад 2 міліони робітників з цілого світа належало до Інтернаціоналу християнських робітничих професійних союзів в Утрехті, в Голяндії. До цеї християнської робітничої організації належало м. і. 72.000 німців, 180.000 голяндців, 15.000 бельгійців, 20.000 поляків. Цю христ. роб. оргнізацію очевидно сильно поборюють соц. інтернаціонали, зокрема московський третій інтернаціонал, який уважає себе монополістом від ущасливлення робітничої кляси, хоч, як бачимо, велика кількість робітників не має і не хоче мати нічого спільного з комунізмом.

— **Ріжні вісти.** Дня 27. І. ц. р. в Італії упав перший цеї зими сніг. — У Кракові підчас віча ППС у справі внутрішнього положення в Польщі прийшло до бійки між соціялістами і комуністами, яка скінчилась тим, що комуністів викинено за двері. — На весну між Вильном і Варшавою буде відкрита повітряна комунікація; літаки перевозитимуть пошту і пасажирів. — У Лодзі вибухла пожежа фабрики панчіх, яка спричинила шкоду на 200.000 золотих. — Під Познанем була катастрофа літака, у якій згинув підпоручник Лясковський. — Інжинір Френч будує в Ню Йорку найвищий хмародер на 83 поверхи.

— **Особисті вісти.** Ніна Парфаняк родом з Підмихайля, пов. Калуш, промувалася в дні 5. XII. 1929 р. на доктора медицини в Карловім університеті в Празі.

— **Справлення помилок.** З вини нашого коректора зайшла вчора у замітці **„Справлення помилок"** та сама помилка, що й у „Ділі" ч. 21. А саме у фейлетоні В. Мудрого випав у 3-ій шпальті 9-ий рядок з долу такого змісту: **„чи то у формі чистого комунізму, чи** маскованого **комунізму (сельробізм)"...**

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платить кооперативам дня 29. січня: масло десерове, пріма, солене, експортове, 1 кг. 5·90 зол., масло десерове пріма, несолене 1 кг. 5 золотих, 1 л. молока 34 сотики; 1 л. сметани, 1·70 золотого.

Консекрація нового українського епископа в Станиславові.

У неділю 26. січня відбулося в Станиславові свято консекрації й інтронізації новоіменованого гр.кат. епископа Івана Лятишевського. Консекрацію мав перевести митр. Шептицький, одначе він не міг приїхати з причини недуги. Акту консекрації доконав перемиський епископ Коциловський. Свято консекрації епископа-суфрагана Лятишевського відбулося в церкві в присутности еп. Хомишина, еп. Бучка, еп. Будки, о. пос. Куницького та цілого клиру. Після відправлення богослуження відчитано номінаційну папську булю, а потім консекратор еп. Коциловський відібрав від о. Лятишевського присягу, при чому Апостольську Столицю заступав о. Медвецький. Опісля о. д-ра Лятишевського короновано й дано йому скиптр. Консекратор заінтонував „Многая літа".

Після церковного торжества, що тревало від год. 9.45 до 13.45, відбулося принаття в еп. палаті Хомишина. Опісля еп. Лятишевський з балькону в окруженні всіх епископів благословив численно зібраний нарід.

Сойм.

Податкові пільги для капіталів. — Охорона виборів перед надужиттями урядовців. — Промова пос. Загайкевича. — Закон про виборчі надужиття принятий в другім читанні.

Дня 29. січня на пленарному засіданні сойму відіслали до військової комісії закон про побір рекрутів, а до скарбової закон про продовження речинця передавнених рент і рентових рат в бувш. пруській займанщині. В третім читанні приняли закон про додаткові кредити на час від 1. квітня 1929 р. до 31. березня 1930. Пос. Олевінський (ББ) в імени скарб. комісії предложив закон про уодностайнення речинців платности держ. ґрунтового податку і вкладок за примусове обезпечення від вогню в ПЗУ. Пос. Зайончек (ББ) реферував закон про податкові пільги для капіталів. Закон має здержати вимір і побір податків від короткоречинцевих кредитів на необмежений час. Цьому законові спротивився пос. Діямանд, кажучи, що реформа податк. законодавства потрібна, але замітне, що уряд зачинає її звільнюванням від податків капіталів, а поминає інші ділянки, напр. оборотовий або доходовий податок, який тепер є такий, що найнижчі доходи є найвище оподатковані. Закон приняли в другім і третім читанні. Пос. Ліберман реферував внесення 6-х клюбів лівиці та центру в справі закону про охорону свободи виборів перед надужиттями влади урядовців. Комісія поробила незначні зміни в проєкті згад. клюбів. Проєкт подає позбавлення активного та пасивного виб. права через 10 або 5 літ із утратою займаних мандатів, опісля видалення з держ. і самоврял. служби, а вкінці позбавлення занимання публ. урядів і виконування адвокатури та нотаріяту. Крім тих кар проєкт передбачує скорше поступовання. Реф. пос. Ліберман зазначує, що не треба того проєкту розуміти як акт пімсти, бо до злочинів, яких уже хтось допустився, закон цей не може відноситися.

Пос. Загайкевич (Укр. Кл.) стверджує, що українському населенню підчас виборів відібрано змогу виявити свою волю і тому про послів із ББ. можна сказати, що їх вибрало не населення, але адміністрація. Підчас виборів приноровлювали безприміриний терор. У Надвірній староста повисилав шк. інспекторам письмо, яке домагалося такого інструування учителів, як держ. урядовців, щоби строго придержувалися політичної напрямної уряду та чинно працювали у виб. часі, при чому зазначено, що пильно слідкуватиметься висліди їх позитивної праці. Прокуратура затушовує й уневажнює справи про виб. надужиття, а підчас виборів робили залежною доразову поміч для населення, навіщеного елементарними катастрофами, від голосування того населення. Старости затверджували нераз плян запомог не на основі списків, складаних громадами, а на основі предложень виб. комітету ББ.

На домагання ББ. маршал сойму відложив засідання на дві години, щоби той клюб міг зголосити поправки до третього читання. Після перерви пос. Подоський (ББ) зголосив від свого клюбу низку поправок. Пос. Шипула (ком.) заявив, що проєкт подібний до цілої демократії і соц. фашистів, а не має нічого спільного з інтересами працюючих мас. Фаш. насилля підчас ост. виборів піддержували соц. фашисти. Марш. Дашинський звернув бесідникові увагу, що не може позволити відчитувати заяву та просить послів, щоби держалися реґуляміну й не робили зі себе „диких людей". Ніякі поправки з одного чи другого боку не мають нічого спільного з поправою долі роб. кляси. У голосуванні **поправки ББ. відкинули, а закон приняли в третім читанні.**

Проєкт закону про гром. репрезентацію.

На засіданні адм. комісії приняли в III. читанні проєкт закону про гром. представництво та виб. ординації в міських і маломістечкових громадах у 4 воєвідствах Галичини. Проєкт ухвалено в стилізації II. читання з поправками, що міські ради мусять вміти читати та писати по польськи. В рямцях ухваленого проєкту закону про гр. репрезентацію і виб. ординацію є теж справа статуту для м. Львова і Кракова. Проєкт оставляє цю справу до порішення шляхом повновластей президента держави. Коли закон ухвалять, то вибори до м. репрезентації Львова моглиб відбутися вже в осени ц. р.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Зі спортового життя.

Гаківка: Гасмонея-Лехія І. Б. 5:0. Змагання за мист. Б-кляси. Тому, що Лехія не явилася, признано Гасмонеї вальк-овер. Розіграні після того тов. змагання Лехії комб. з Гасмонеєю принесли перемогу першій у відношенні 1:0.

Гаківка: Львовянка-Чорні І. Б. 2:0. Змагання за мист. Б-кляси.

Сходини К. Л. К.

Ширші сходини Карпатського Лещатарського Клюбу відбудуться в четвер 30 ц. м. в салі Видавництва „Ізмараґд" (Костюшка 5). Початок: год. 7·30. веч.

З судової салі.

Засуд польського стрільця за вбивство.

Перед карним трибуналом окружного суду в Тернополі відбулася дня 25. січня ц. р. розправа проти 19-літнього Шимона Сороки і 30-літнього Петра Марціпова, з котрих перший є членом, а другий презесом товариства „Стшелєц" в селі Перекалець коло Товстого в скалатському повіті. Члени цього товариства мали зброю (кріси і баґнети), що їх одержали від своєї організації та відбували вправи в орудуванні тою зброєю. Як всюди, так і тут „Стшелєц" є політичною організацією і то на службі одиниці та поводиться буцючно й визиваючо супроти українського населення, бо поліція дивиться на їх вибрики крізь пальці.

Прокуратура обвинувачувала згаданих „стшельців" з Перекальця в тому, що дня 23. жовтня 1929 р. в Перекальці вечором убили місцевого парубка-українця Василя Шквиру в цей спосіб, що Петро Марціпів мав держати його за руки а Шимон Сорока проколов його двічи ножем чи баґнетом у плечі. Мотивом убивства мала бути особиста пімста. Проколений жив ще кілька годин і помер перед північчю цьогож вечера, зложивши безпосередньо перед своєю смертю протоколярні зізнання перед судово-лікарською комісією, котра прибула з Грималова ще тої самої ночі на місце, а саме, що Марціпів держав його за руки тоді, коли Сорока колов його в плечі. Сконав у присутности комісії, що зазначено в судовому протоколі, який відчитано на розправі.

Обох убийників-„стшельців" арештовано і поліція забрала зброю від „Стшельца", а проти них ведено зразу слідство проти злочину морду з § 134 карн. зак., що опісля прокуратура змінила на злочин убивства і веліла випустити інквізитів на волю так, що оба вони на розправі відповідали з вільної стопи. В слідстві і на розправі обвинувачений Сорока признався до вини, бороначися тим, що Шквиру пробив у бійці і що при цьому Марціпова зовсім не було; сам Марціпів заперечив усяку участь в убивстві, а ніхто зі свідків цеї участи не потвердив. Трибунал під проводом окр. судії Островського видав присуд, котрим Шимона Сороку признано винуватим злочину убивства з § 140 зак. кар. і засуджено на кару дволітньої тяжкої вязниці і на заплату батькові убитого відшкодування, а Марціпова увільнив з причини недостачі доказу вини. Покшкодовану сторону заступав посол д-р Степан Баран.

Дописи.

САНІК. (Концерт у честь папи Пія XI.). Дня 26. XII. відбулася в Сяноці святочна академія в честь папи Пія XI. Коли зважимо, що від устроєння свята усунулася москвофільська

частина нашої суспільности, яка тут має ще деяку силу, то при засобах, які стояли до розпорядимости, комітет осягнув якнайкраще свою ціль. Саля кіна була виповнена місцевою і довколичною інтелігенцією та міщанством і селянством зі Свиока, Дубрівки і Ліська. О. сен. Татомир виголосив високопатріотичну промову, о. Андрейчик реферат, а о. Цегельський вступне слово. Всю адміністр. роботу перевів дуже справно о. Ст. Венгринович. Хор під управою д-ра Блавацького відспівав кілька духовних творів, а о. С. Сапрун відіграв кілька творів, як скрипкове сольо, при форт. акомп. п. Форостини. Жіноча деклямація зробила глибоке враження. Загально свято пройшло гарно.

Присутній.

ЗОЛОЧІВЩИНА. (Завваги на часі). Золочівський повіт здавен-давна не грішив орґанізаційним хистом. Великою переповою в цьому був перед війною москвофільський рух, який під теперішню хвилю находиться вже в повній аґонії, а здоровий інстикт народу добиває його. Життя повіту, правда, звільна, але певно поступає вперід. Завдяки невтомній праці Повіт. Союзу Кооператив удалося побідно перебути найгірший момент боргової кризи, що так грізно глянула в очі нашим кооперативам. Населення прозріває і переймається ідеєю кооперації, хоч це діється не в такому темпі, якби повинно бути. Причиною цього є обставина, що всю увагу й енерґію творчих одиниць звернено виключно на орґанізацію економічної ділянки життя — з деяким занедбанням просвітньої справи. Будується бурса ім. Григорія Кузьми, закладається кооператива для млинського промислу, збуту худоби, закупна землі, основуються господарські курси по селах, досвідні поля і т. д., але переводиться, на жаль, за мало люстрацій у читальнях. Кооперація і „Просвіта" — дві сестри — клич надто голосний і важний. Бож тільки читальні, гуртуючи головно молодь, мають майже монополь в освідомлюванні і підготовуванні дорослих до кооперативної праці. Страшно подумати, що в нашому повіті є ще села, де нема читалень! На просвітну ділянку мусить Золочівщина звернути бачнішу увагу, мусить призадуматися над новими шляхами освітної праці по селах. Велику прислугу на цьому полі може й повинно зробити студентство Золочівщини в часі великих і святочних ферій. Йому не слід обмежуватися тільки до міста, але поширити свою всесторонню діяльність також по селах, як це робить студентство інших повітів. Села чекають на зразкові амат. вистави, концерти, реферати й відчити. Золочівщина мусить з подвійною енерґією напружити свої творчі сили, аби надробити те, що занедбала за давніших літ. — З.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 30. січня, год. 7·30 вечором „Тріо" (гостинний виступ Малицької, Венгерка і Савана).

Пятниця, 31. січня, год. 7·30 вечором „Тріо" гостинний виступ Малицької, Венгерка і Савана).

Малий Міський Театр:

Четвер, 30 січня, год. 7·30 вечором „Міреле Ефрос". (Знижені ціни.)

Пятниця, 31. січня, год. 7·30 вечором „Міреле Ефрос". (Знижені ціни).

Театр ревії „Тонг" — в салі кіна „Кольосей":

Четвер, 30 січня премієра карнавалової ревії: „Милий, здійми маску". — Дві вистави: год. 7·30 і 9·30.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Співаючий сміх".

КАСІНО: Предивна бреxня Ніни Петровни (Бриґіда Гельм).

КОЛЬОСЕЙ: Двобій в літаку (Том Мікс)

ЛЕВ: Чоловікове право (Біллі Дов).

МАРУСЕНЬКА: Червона шабля

ОАЗА: Жінка в тиґровім платі. Пат і Паташон в Альпах.

ПАЛЯС: Звукова фільма: Корабель комедіянтів (Лявра ля Плянте).

ПАН: Маски Ерва на Райнера.

ПАСАЖ: У нічній мряці.

ПРОМІНЬ: Дикунка.

СІЛЛЕВЕ: Чия є моя жінка? Ніч у Йолівари.

ФАТАМОРГАНА: Життя та будуччина жінки.

ХИМЕРА: Залюблений небіщик (Ой, та весна!).

УТІХА: Сурми кохання (Мейрі Філбин, Дж. Берімур, Дон Альварадо).

Програма радіо.

Пятниця 31. І. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт мандолінистів. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·35 Радіорхестра і солісти. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Квартет Дамена. **Талін** (296) 18·10 Концерт. **Льондон** (356,3) 21·00 Симфонічний концерт. **Берлін** (418) 18·0 Програма для молоді. **Стокгольм** (436) 20·00 Концерт. **Рим** (441) 21·02 „Чар Вальса" Штравса. **Лянґенберг** (473) Пісні, вальси і оперетки. **Праґа** (487) 20·15 Кантата Баха. **Міляно** (501) 20·30 Симфонічний концерт. **Брюссель** (509) 21·15 Концерт. **Відень** (516,3) 16·45 Академія. **Рига** (525) 19·03 Оперетка. **Будапешт** (550) 20·30 Концерт орхестри. **Москва** (825) 19·30 Симфонічний концерт. **Ленінград** (1000) 16·30 Російська орхестра. **Харків** (1304) 18·30 Трансмісія. **Париж** (1725) 20·20 Грамофонові плити.

Субота 1. II. 1930.

Варшава (1411,7) 20·30 Концерт сибірійського хору. **Краків** (312,8) 16·40 Концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·35 Легка музика. **Ляйпціґ** (259) 19·30 Концерт радіорхестри. **Братислава** (279) 17·30 Солісти. **Талін** (296) 20·15 Танкова музика. **Льондон** (356,3) 17·45 Органи. **Берлін** (418) 16·30 Концерт. **Стокгольм** (436) 18·30 Провінціональна авдиція. **Рим** (441) 17·30 Пополудневий концерт. **Лянґенберг** (473) 12·10 Механічна музика. **Праґа** (487) 19·05 Музика дутих інструментів. **Міляно** (501) 12·30 Легка музика. **Брюссель** (509) 19·30 Грамофонові плити. **Відень** (516,3) 15·30 Жіноча орхестра. **Рига** (525) 19·03 Концерт. **Мюнхен** (533) 17·25 Популярний концерт. **Будапешт** (550) 12·00 Дзвони. **Москва** (825) 15·30 Камеральна музика. **Ленінград** (1000) 15·40 Пісні і музика. **Харків** (1304) 18·30 Трансмісія. **Париж** (1725) 17·30 Танкова музика.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає.

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо реперації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1002 35—?

БІЖУТЕРІЮ СРІБЛО ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 1195 4—?

ДЛЯ ЕКСТЕРНІСТІВ (-ок), що здають гімназійну матуру в осінному терміні 1930 р. піврічний репетиторійний курс з усіх наукових предметів. — Зголошення приймає негайно: „Освіта", Львів, вул. Міцкевського 11. від 12—1 і 7—8. 1327 3—4

АДВОКАТСЬКИЙ кандидат з 2-літньою практикою прийме негайно місце в адвоката. — Зголошення до канцелярії адвоката д-ра І. Новодворського в Коломиї. 1351 3—3

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И. ГІРШ-ШПРУНҐА, вул. Личаківська ч. 34, приймають вписи на новий 5-ти місячний торговельний курс. Початок науки 4/II. Стенографія. Писання на машинах. 1363 2—3

НОВА вілля з городом, мурованою возівнею (згл. гараж), двома вільними мешканнями по 3 великі кімнати з комфортом, в околиці вул. Потоцького негайно на продаж. Вклад біля 8000 дол. Листи під „8000 дол." до Адм. „Діла" за внеском інсератового квітка. 1365 1-1

500 ДОЛ. вложу до інституції або підприємства, де дістану посаду. Зголошення до Адм. „Діла" під „500". 1366 1—2

РУТИНОВАНИЙ концепієнт, самостійно працюючий, прийме посаду в горах; згл. заміняє добре гоноровані місце — на місце в гірській околиці. Зголошення до Адм. Діла під „Пише на машині". 1370 1-1

ІСПИТОВАНА ҐЕРМАНІСТКА (побічний український) з 2 літньою практикою прийме посаду або заступство в гімназії або семінарі. Зголошення „Учителька" до Адм. „Діла". 1368 1—2

МЕШКАННЯ з 3 кімнат і кухні при вул. Янівській до винайму за одноразовим коміірним згори. Зголошення лише письменні до Адмін. „Діла" під „Янівська". 1371 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Управляюча Рада

Акційної Спілки для будівельного промислу, давніше Іван Левинський у Львові

подає акціонарам до відома, що VIII Звичайні Загальні Збори акціонарів відбудуться дня 14. лютого ц. р. в 17. год. в конференційній салі Кооперативного Банку „Дністер" зі слідуючим денним порядком:

1. Звіт Управляючої Ради і предложення рахункового замкнення за 1929 р.
2. Звіт Ревізійної Комісії.
3. Затвердження звіту Управляючої Ради, білянсу та рахунку зисків і втрат і уділення Управляючій Раді абсолюторії.
4. Повзяття ухвали щодо розділу чистого зиску.
5. Вибір 4 членів Управляючої Ради § 25 статута.
6. Вибір членів Ревізійної Комісії та означення висоти їхньої винагороди.
7. Вільні внесення.

Посідання 25 акцій надає право до одного голосу на Загальних Зборах. Для виконання права голосування треба акції, доказуючі право голосування, зложити без купонових аркушів найпізніше на 8 днів перед Загальними Зборами в Кооперативнім Банку „Дністер" у Львові, вул. Руська 20. Всі ухвали застережені Загальним Зборам, западають звичайною більшістю голосів. На випадок рівного числа голосів внесення уважається за відкинене.

Львів, дня 30. січня 1930.
Предсідник Ради: Людвік Желенський

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.